

OBSERVĂRI ORTOGRAFICE.

(Urmare.)

Despre duplicarea literelor nesunatori.

Duplicarea literelor nesunatori se afla:

1. In vorbele incepetori cu lit. n, compuse cu prepusețiunea in, precum: in necu, inuci, innotu, innegrescu s. a., vorbele in sa incepetori cu m, b, p, stramuta in compusețiune din prepusețiunea in pe n in: m, precum: immoiu, immultiescu, immarescu, immurediu; imbetu, imbunescu, impartu, impunu, impenu s. a., ear cele incepetori cu l, stramuta din prepusețiunea in pe n in: l, precum: illustru, illuminediu s. a.

Unii ieau si in limba rom. prepusețiunea ad (de si nu este ci numai a), si duplica precum in: addormu, adducu s. a., seu stramuta pe d in urmatoria incepetoria, precum in: applecui, appropiu, appetedi, apperu, allinu, assiedi, assudu, annotu s. a. Este adeveratu ca in: adumbrescu, adumbri, se afla ad, in sa ne indoim se fia prepusețiune, ci acestu d se intrepune pentru mai buna eufonia, adeca raspundere, precum in limba latina se afla: dela prosum, pro-d-es, pro-d-est, asemenea litere si in alte limbi se intrepunu.

In acestu tipu ieau si prepusețiunea sub (de si in limba rom. se compunu vorbele numai cu vulgara prepusețiune su) stramutandu pe b in urmatoria incepetoria, precum in: sufflu, suffletu, sufferu, sugghitu, supperu, surupu s. a., in locu de: adormu, aplecu, suflu, suferu s. a. Asia scriu unii cu nnoscui, in locu de cunoscui. — Tote aceste si altele asemenea se vor desveli incetu au intr'una, au intr'alta parte dupa cum se va vede a fi mai potrivit pentru inaintarea literaturii.

Multi ar fi de aceea parere, ca dupa ce limba rom. este o limba mole, usior incovoiétre, poetica,

n'ar suferi duplicari decatú numai acolo, unde nu se pot incungiura, si pentru care stau regule mai otarite.

2. Nesunatorile duplicate in vorbe latine, remainu duplicate in aceleasi vorbe si pentru limba rom., precum in: accentu, accidenta, occasiune, cassa (de bani), massa (cuprindere), commissariu, tussiescu, Grammatica, territoriu s. a.

3. Verbele, in care la latini se afla lit. x (urmandu sunatoria), facendu-se romanesci, stramuta pe x in doi ss, asia: Alexander, examen, reflexio, executio, texo, laxo s. a. in: Alessandru, essamenu, reflexiune tiesu, lassu s. a., ear urmandu dupa x alta nesunatoria se scrie in limba rom. numai cu un s, precum: excellentia, extra, extraordinarius, extabulo, expono, in: excellentia, extraordinariu, estabulo, espunu s. a., la verbe in timpul de multu trecut simplu din mod. indicativu fiend si in limba lat. doi ss, punu unii si in limba rom. doi ss, precum: eu laudassem, tu laudasses, voi laudasserati, eu traissem s. a.

4. In urmarea afundeí petrunderi in literatura rom. a unor renumiti filologi s'au adeverit, ca unde lit. l din nr. sing. la une nume, si pronume in genul barb. trecend in nr. mult. se immoie in i; si eara unde in asemenea intemplari la cele de gen. fem. din immoieatul singular trecend in nr. mult. capeta l, asia si la cele in nr. sing., si la ceste in nr. mult. trebuie se fia doi ll, precum in: callu, catiellu, vitie llu, purcellu, succellu, misiellu, albine llu, ellu, cellu: in nr. mult. catie i, albine i, cai, ei, cei s. a. Asia din vitiea (reu vitieaoa in: óa), catiea, misiea, ea, cea, se face: vitielle, catielle, misielle, elle, celle; dupa acestu principiu, asia cu articulu: callullu, vitie llullu s. a., ear cele femeiesci cu articulu: catiellelle, misiellelle s. a. — Asemenea adeveruri se las-

samă a se desveli în scoli mai înalte, unde tota Grammatica și Filologia românească cu sporul bun din fundamentul ar trebui să se cercce, să se propuna, și să se învețe.

Despre lit. u în finea vorbelor:

1. Litera u vine înainte în finea unor vorbe ca deplin răspuns, precum în: lucr u, socr u, negu, nostru u, afl u, mastr u, rosiu s. a., în altele nu tocmai deplin răspuns, în: consistori u, consili u, testimoni u, albi u, târdu u, scri u, galbeni u s. a.

2. În vorbele în: a ū, e ū, o ū, i u terminate, ū este în unele mai mult, în altele mai puțin semisonă, așa în: da ū, le ū, bœ ū, cu i u, so i u, su i u, prand i u, cucurud i u, grelus i u, fratut i u, duse i u, învețiator i u, lucrator i u s. a., așa dicu unui: imperator i u, auctor i u, director i u s. a., și nu scim de ce? usul a ū întărit a fi bine: imperator ū, auctor ū, director ū s. a., un ū din contra strica terminarea bună în tor ū, dicend reu: învețiator, lucrator, facetor s. a.

3. Verbele pena acum scrise cu slove și terminate în nesunatori: pentru desvelirea literaturii rom. adăoga un ū un ū scurț în capet, precum în: om ū, dom ū, lung ū, lat ū, laud ū, tac ū, pur ū, aud ū, laudam ū, laudam ū s. a.

Cand ū iasa se duplica cutare litera în capetul cuventului, atunci nesmintit este de lipsa a se adăoga și ū, precum în: la s s ū, tie s s ū, e s s ū, vitell ū, puccell ū, cell ū, cell ū s. a.

Pentru încungiararea neplacutului: a mi, a ni, a si, a si (ce s'ar pute lassa afara încă și cand ū scriem cu slove) — unde stau acele pronume după cutare vorba terminată în li. nesunatoria, putem lassa afara pe a (i dăm i mi, i ti, i lu, i ti), punend ū în locu-i un apostrof în dosul: 'mi, 'ti, 'lu, 'ti; dacă se dicem, și se scriem: ea-mi da apa, ea-ti cœa vestimentul, apa-lu inghite, sœu apa, rindu-lu inghite; pentru nr. multor (a si) se punem i si, și se dicem: apa-i si inghite, apa rindu-i si inghite; ear pentru dativul singular ambelor genuri, facend ū distingere intra acesta, și accusativul barb. mult. (i si) se punem un ū i (adeca i cu apostrof în dos), așa se dicem: da-i pane, du-i (adeca lui sœu ei), alta fiend ū: du-i (adeca pe ei acœu.) — Dar în vorbele sub nr. 2. și 3., aici aduse deabund a urma: 'mi, 'ti, 'lu, i si, se cœtereadia ū de semnal scurtare, contragentu-se cœtra aceste pronume, ce urmandu, și respundend se împreunate, ca și la

franc: vous-avez (vuzave), așa dicem: candu-lu ved ū, candu-i ved ū, candu-i da ū, ducu-i pane? în loc ū de: cand il ved ū s. a., bine este a se și împreuna cu o linia, precum: da-i, ducend-i (pre ei), ducend-i (ei sœu lui), ea-ei alta este a scrie: da adeca tu, și alta da-i s. a. (Va urma.)

Circulariulu

Episcopului Alessandru St. Sultz pri-vitoriu la devotiunea clerului și a poporului, la care se provœca cu ocasiunea atentatului severșitu asupra sacratei persoane a Maiestatei Sale c. r. apostolice Imperatului FRANCISCU IOSIEFU I. în Viena pe bastia în 18. Februaru anul 1853, prin unu calfa de croitoriu din alba Regala în Ungaria, numitu János Lœbeny.

Fraților și Fiilor!

Unu diavolescu atentatu, unu de Dumnedieu afurisitu individuu în 18/6. Febr. a. c. cu infernala viclenia pe furisii și pe dindereptu a îndrasnitu asupra Pré Înaltei Persone a préiubitului nostru Monarchu, pe care cu unu editu de cœhna l'au ranitu în cœfa; — dar

Pronia cea dumnedieșca, supt acui ocœtore este — precum suntem convinsi de în inima — Pré Înalta Dinastia Austriaca, a aperata vietia cea ca totulu scumpa a Maiestatei Sale.

Bana spre bucuria nostra a tuturoru nu e primediosa.

Catu veti capat ū dara acœta înștiințare, cu graba facetio cœnoscuta tuturoru parochiloru și poporeloru grijei vostre cei susletesci încredintate, alergati cu micu cu mare la S. Beserica, și tieneti unu TE DEUM, și adueeti a totu puternicului Dumnedieu jertfa de multiamire pentru scaparea vietii cei pré scumpe a pré Induratului și pré Iubitului nostru Monarchu, cantandu, Marire intru cei de susu lui Dumnedieu, și după Slavoslovia accasta și după cantarea de trei ori a tropariului, Mantuiesce Domne poporul tu etc.; se cœtesca Preotulu rugatiunile de în Lytargia, Mantuiesce Domne poporul tu etc., ce sau obicœnitu a se dice la tota lytia, rugandu pe înduratulu Dumnedieu, ca numamai prețiuita sanetate se i-o darniesca; da și de aci înainte prin angerii sei de tote vedintele și nevedintele primedii se lu mantuiesca, și în tote Duminecele

si serbatorile, si alte dile pana cându ve vomu însciintă despre deplina sanetate a Maiestatei Sale, cându se va slugi S. Lyurgia dupa ectenia, Rugative cei chemati Domnului etc., si între ectenia, Cati sunteti chemati esiti etc. se puneti ectenia cea mica, Miluescene Dumnedieule dupa mare milita, rugamune tie, audine si ne miluesce. — Inche ne rugamu pentru mila, viati'a, pacea, sanetatea, mantuirea, cercetarea si értarea peccatorulu iubitorulu de Dumnedieu Imperatulu nostru Franciscu Iosif. — Ca milostivu esci etc.

Invetiati si indemnati pe totu poporulu, ca si prin casele loru, si prin nevinovatii sei prunci se radice rugatiuni ferbinti contra Dumnedieu pentru restatorirea si reintregirea sanetatei préiubitolu nostru Monarchu —

Aducetile aminte ca Casa Austriei si Induratulu nostru Monarchu este tota nedesdea natiunei nostre, cui amu juratu credintia vecinica; si pentru noi nu este nimicu sub ceriu mai scumpu ca vieti'a Iubitolu nostru Monarchu; despre acaruica nenorocita aceasta intemulare numai cu gémetu si între ísvóre de lacrimi putemu face pomenire, care durere cu atatu mai tare a brasdatu in fundulu animei nóstre, cu câtu scimn ca in véra trecuta ca pre unu angeru l'amu vediutu cu cea mai mare bucuria in Patria nostra si in misloculu nostru, si cu ferbintele nostru doru l'amu petrecutu, iama postitu anni multi si fericiti, si oh durere! a casa l'au intempinatu prein spurcata dusmanulu reutate nenorocirea!!

Care Dumnedieu dupa ferbintile nostre, si a nevinovatorulu si curatorulu prunci a Natiunei nóstre, a Patriei si a întregi Monarchii, éara ei-va darui întréga sanetate!

Deacea dara cu totii se inaltiamu catra Ceriu cu Proroculu Davidu-Psalm. 19, v. 10 — ferbintile nostre rugatiuni: Domne mantuesce pre Imperatulu si ne audi pre noi, ori in ce di te vomu chiama. Amin.

Alu Vostru addictu, Episcopulu
Blasiu, 26/14. Febr. 1853. Alexandru.

Napoleon si Profetile dela unu Senatore alu tierii imperatesei.

Acestu articulu é luat din unu Iurnalu germanu cu titlu „Europa“ din anul 1839, redactu pe acelu timpu prin August Lewald in Stuttgart.

Si cugetamu, che tocna acumu, quandu unu nepota al Marelu Imperatoru, Napoleon al III-lea, esí espande steagulu celu imperarescu asupra palatulu Tuilleriesiloru, nu va fi fora interessu a ceti urmatórele profetii, si cu atatu mai virtosu, che de este acestu documentu genuinu, é de mirare, cumu sau implitu celea mai multe profetii in densula cupriuse; iara de nu, totdeauna é articolulu deman a se cetire qua unu curiosum. —

— — In ó séra, cu pucinu dupo ce si au pusu pe capu corona imperateasca, au mersu Napoleon in Malmaison (Iosefina adeseori mora aici). In Malmaison adeseori avea Napoleon datina a vorbi despre unele qua acelea lucruri d'între ceriu si pamentu, despre quare, precum dice Hamlet, intieptii neci nu viseasa, stiindu che imperateasa este prejudeciosa. — In acea séra incepusé densulu a vorbi despre giganticele întreprinderi ale sale, si in urma au intinsu Iosefinei unu tomu invecchitu, legatu in pergamenu ingalfimitu, si plinu de ducturi nelegibile, pe quare sta numerulu anuale 1542.

Iosefina luandulu la mana, incepu a ceti:

„Profetile Maiestrulu Olivariu Noël. — Dar apoi ce se insemnése aceasta?“

„Acea insemneasa — respunsu Imperatulu — che in cartea aceasta é vorba despre mine.“

„Cum? — In unu manuscrisu din 1542?“

„Cetesce numai.“

Iosefina incepu; inse fiindu che cartea éra scrisa in limba vechie francica, afara de acea litelele anche éra quamu neligibile, au avutu lipsa de quateva clipite, pana ce se putu orienta pe paginele celea dintei; iara dupo acea cu destula fluiditate au cetitu urmatórele:

„Italia gallicana, nu departe de sinulu suu, va vedea nascanduse o fiintia suprafireasca. Acestu barbatu anche in tinerá vresta va trece peste mare, si va invatia limba si datine dela celte-galli. Anche qua tineru, ne standui improtivá mii de impedecari, esi va sfarma cale p' între toti barbatii taberei, si va fi celu mai inteiu poruncitoriu al loru. — Aceasta cale ei va pricinui multa usteneala; dupo acea a-própe de pamentulu nascerii lui va purta resboiu peste unu lustru si mai multu.“

„Dincolo de mare, qua ostasiu, cu mare fama, si mare virtute se va ivi, si dupo acea lumea romana de nou o va asupri cu resboiu.“

„Germaniloru le va da legi; la celté-galli, prin pace va asiedia turburarile, si grosaviile, si dupo aceea nu se va numi Rege, ci Imperatu, spre marea indestulare a totu poporulu.“

„Qua Domnulu bataliei, in tierile din pregiuru va goni pe Principi, Domni si Regi peste due lustre, si mai multa. — Dupo aceea Principii si Domnii iara se voru scula cu putere, si elu pe tronulu suu va striga: O sidera! o sacra! — Si se va vede cu o tabera. — Va avé o tabera din patru deci si nóe de ori duodeci mii de omeni. — Voru fi pedestri, quarii voru purta arma cu culme de feru. — Va avé cai de septe ori septe mii, seduti de barbati, quarii, voru purta lance mai lungi de quatu altii si sabii, si came se de feru. — Va avé de septe ori, septe ori, due mii de omeni, quarii voru carmui machine in fricosate, quarii voru versa piatra puciosa, focu si mórté. — Totu cuprinsulu taberei lui va sta din patruzeci si nóe de ori, duedeci mii de omeni.“

„In mana dreapta va purta unu vulturu, semnulu invingerii in resboiu. — Quateva tieri va da ilu poporeloru, iara pace neci unuia.“

„Va sedé in cetatea cea mare, va infiintia unele lucruri mari, si duri, si punti, porturi, cai de apa, si canate, si densulu tóte acestea le va face singuru prin puterea bogatiei cei mari, precumu au facutu numai unu romanu, si tóte între margiunile Galliei.“

„Muieri va ave due.“

Aici au substytutu Iosefina. — „Ceteste mai incolo,“ au strigatu Imperatulu, quaruie intrerumperile tocma nui placeau.

„Si numai unu fiu. — Densulu va merge acolo a se lupta in 55 luni (?) unde gradurile lungimei si ale latimei se taie crucisu. Acolo vresmasii lui voru aprinde cetatea cea mare, si elu va intra, si p' între gramadi de cenuse va merge cu ai sui mai incolo. — Va fi mare respire, si ai sui voru rabda mare lipsa in pane si apa, quare asia ei va apasa pre densi, quatu due partii ale taberei voru peri.“

„Dupo aceea barbatulu celu mare va fi parasitu, si vendutu de pretinií sui, si prin o mare glóta a norodului Europei, si cu mare pierdere se va goni pana la cetatea sa, si in loculu lui se va pune Regele celu de de mult, din sangele vechiu.“

„Iara elu va fi osanditu se mearga in esilui in mare, aprópe de pamentulu patriei, din quare esise

in tineretie, si acolo va locui in 11 luni, cu quativa de ai sui, quarii suntu ostasi, si adevirati pretini ai lui, si quarii nu suntu mai multi, fara numai de septeori, septeori, septeori doi. Dupo ce voru trece celea 11 luni, elu si ai sui, se voru sui in corabii, si iara voru pasi pe pamentulu celto-galliei.“

„Si elu se va întórce improtiva cetatii cei mari, unde si au luat locuintia Regele celu de demultu, quare se va scula, si va fugi, tóte vistiierile regesci, dacandule cu sine. — Iara cela iarasi va cuprinde domnia cea dedemultu, si popóreloru va da multe legi bune.“

„Inse iara gonitu fiindu prin aliantia a trei puteri europene, dupo 3 luni, si a treia parte a unei luni, regele celu de demultu de nou se va asedia in scaunulu suu, si cela se va socoti a fi mortu de ostasii sui, quarii apoi peste voie voru padi Penatii sui.“

„Popórele si gallii, qua tigrii se voru ucide între sine. Sangele regelui celui de demultu va fi jucaria unei vendieri negre. — Lilia se va sustiné, inse ramurile celea de pre urma ale sangelui vechiu se voru amenintia.“

„Dupo aceea se voru lupta unulu improtiva altuia.“

„Si atunci unu erou teneru va merge in contra cetatii cei mari; pe steagulu lui va sta leulu, si gallulu. Iara lancea i se va da dela unu stapanitoriu mare al resaritului. — Fórté cu lauda, si gata spre ajutoriu voru sta langa densulu noródele gallo-belgiee, quarii se voru uni cu cei din Paris, qua se faca neodichna, se adune ostasi — si pre toti sei acopere cu ramuri de maslinu.“

„Dupo aceea va fi pace peste 25 de luni.“

„In Laeritia apele Sequanei voru curge, rosite fiindu de sange, prin rasipiri si mórté. — Si iarasi voru urma noue resculari a celoru neindestuliti.“ —

Iosefina suprinsa fiindu de acestea profetii, dupo ce au princursu anche unele locuri mai pucinu minunate, de quatu celea acuma memorate, au tacutu, si lau ispititu pre Napoleon mai pe deaprópe pentru acestea profetii curiose. Inse Imperatulu tocma nu se vedea procliva a atribui mare pretiu acelora, quare au scrisu maestrulu Olivariu Noël, numai atota au respunsu: „Profetiile totu acea au datina a predice, ce omulu singuru voiesce a fi pre-disu prin iele; inse marturisescu, aceasta profetia si pre mine fórté m'au suprinsu.“ — Dupo aceea, numai cu de grabu au schimbatu obiectulu convorbirei, si de profetiile maestrulu Olivariu Noël n'au fostu vorba mai multa.“ — — — — —

(Va urma.)

ДЕСПРЕ АГРИКЪЛТЪРА ШИ НЕГОДЪЛЪ МОЛДОВЕИ.

Бритъторъилъ артикулъ дълъ reproducemъ din „Фізіка съпътъциі де Медіци ші Натъришті дін Прінципатълъ Молдовеи.“ нъ нъмаі пентръ къ дъл афлъмъ дн сінемі интересантъ, чи ші пентръкъ дитре Молдова, Трансилваніа ші Бъковіна сьнтъ атъгеа репортърі комерціале, дикътъ ші пълъ акъмъ а фостъ пълкатъ къ нъ не окънаръмъ маі де апріоне къ стареа економікъ ші комерціалъ а знеі цери къмъ егре ші фрѣмбса Молдовъ. къмъ ші пентръкъ тълге реге каре дін непорочіре маі есістъ дн Молдова дикъ нічі не ла поі нъ сьнтъ делъгърате.

Артикулъилъ есте ачеста :

Авѣіеа націоналъ а знеі цери се конзуме дін езна лъкрърілоръ че аѣ о валоре іптернъ; аша нъ нъмаі ваніі се сокогеск де авѣіе націоналъ, дар ші тоате лъкръріле ачеле че аѣ орі че валоре, прекъм есте спре пілдъ, лъкръла де тълъ саѣ тълка отълѣ. Молдова прівігъ деспре нартеа економіеі, нъ нъмаі къ нъ се поате нъті о царъ сьракъ, че дін потривъ тревъе съ квоанітетъ къ еа есте зпа дін цериле челе маі богате; фінд къ тоате челе де тревъінцъ спре траіла віедеі де фіре дървітъ, съ гъсеск дитръшн град аша де маре, дикътъ къ прісосъла лор пълтет дитімпіна нъ нъмаі тоате келъвеліле каре ле чере каспіка економіе, дар ші ачеле каре ле чере мода ші лъккъла.

Стъріле, аспра кърора се разітъ авѣіа націоналъ сьнтъ треі; чеа дитыі есте стареа лъкръторіилъ де пълтънг (плагаріла, църанъла), каре есте чел дитыі, чел маі днсетнат ші чел маі де кълітеміе продъкъторіх де матеріі крѣде; чеа адоза есте стареа месеріилор, фіе ачеле де фавріканці, тълъфьиторі саѣ мештері де деосевіте мештемъгърі, каріі лъкреазъ матерііле крѣде, джидъле о позъ валоре; ші чеа де а треіа есте стареа негодіторіилор дн деоснште, каріі се деосевеск дн негодіторі дн маре саѣ прекъм се зіче, къ деръдіката (negociants), ші дн негодіторі дн тік адекъ, пегъдіторі къ котъла (marchands), прін каріі се трек продъчеріле челоралате індъстріі.

Ачесте де маі сьс арътате треі стърі алътесек продъкъторіі, ші чеілацці тълълърі аі соціетъціі сьнтъ консъматоріі. Деосевіреа ачеста нъ ам фълъгъо пентръ а днѣосі стареа консъманцілор, къчі дакъ н'ар фі еі, нічі продъкъторі нъ с'ар

маі афла, ші дн кържд продъчереа ар тревъі съ коптепеаскъ къ тотъла.

Бъгъріле де самъ че 'мі ам пропъс а десвълі аіче сьнтъ, де а аръта дитыі: дн че старе се афлъ дн Молдова челе треі ратърі а ле індъстріеі, ші ашме: агрікулътра, індъстріа ші негодъла; ал 2-ле а аръта каре сьнтъ педічеле десвъліреі лор; ші ал 3-ле а доведі каре рат дитр'ачесте треі але індъстріеі націонале тревъе маі къ самъ спрїжїніт, потрївіт посїдеіеі поастре де асгъзі. Съ дичепем дечі:

1. Къ стареа дн каре съ афлъ акъм агрікулътра, індъстріа ші негодъла ла поі.

Дакъ вре зп попор тревъе съ тълдетеаскъ Проніеі пентръ дърнічіа че фіреа рьварсъ аспра траілѣі оменеск, апоі пегрешіт ачеле есте попоръла дін Молдова, къчі аічеле вогъціа се фаче къ издіпъ сіргъінцъ ші стърданіе. Пълтънтъла не каре лъккъште дн днгоарче, фъръ тълът остенеалъ, днзълчїт ачеле че прїменште; апеле че трек ші адалъ дара лзі, зї даѣ пештеле ші рачїі де хранъ; тълъціі че пълстреасъ дн сінъла лор металърі скътпне, зї рьварсе але тінерале ші сьнтъ аконеріціі къ десе кодъррі; іар деалъріле челе тълпоасе зї родеск пълкъте вінаде. Аіче нъ не днлъдъше тлаштеніле че аізреа днвенінеазъ атмосфера, ші каре пентръ а ле ська тревъесек сьтне греле; аіче сьнтъ рарі пълтънтъріле петроасе ші стерпе, ші царінеде Ротъжылъзі нъ сьнтъ днпекате де рьвърсъріле рьжрілор фъріате; възканіі нъ аконер къ перодітоареа лавъ пълтънтъл ачеста, не акързіа коажъ паск кърдърі де віге, че дндестълеазъ не църан ла фелърїтеле сале невоі. Тотъла аіче дін партеа фіреі*) днвїе не орі каре тълчїторіх съ се дештепте, ші съ се рьдіче ла депліна са ферічіре. Ачеста есте прівелінштеа пълтънтълѣ Молдовеі аша прекъм аѣ ешіт дін хаосъла елемінтелор, аша прекъм л'азъ ашкат прїмарїі сьї лъккїторі. Съ зртърїм дечї префачеріле економіеі челе маі де кържд ші съ відем стареа ла каре аѣ веніт пълъ асгъзі.

Векїі стъртошї че лъккъса не ачест пълтънт, де кълъ сеамъ нъ се днделетнічеле, ка ші тоате попоаръле де ла днченът, де кжт къ крештереа вітелор ші къ вълпатъла. Дн коаче маі ла зртъ с'аѣ днченът а се лъкра пълтънтъл ші а се префаче дін кжтнїі сълъватече дн дарїні родіге. Одїніоаръ оаменїі ера пълціні ла пълтър ші пълтънтъла ларг, каре тнде воіа, аколо сьтъна ші аколо зшї

*) Дін партеа фіреі дн адевр е.

пъштеа вѣтеле саме, ши прип пзтере пзмаї, ши
 цїнеа тошиа ши ши антра дрїтзрїе саме дп
 контра челї че съ дпчерка де а ле ржпї. *) Дзпъ
 време дпмзлїндзсь попорзл, с'аъ їскат ши їдеїа
 пропрїетзщеї есклззїве; разеле чївїлїсацїеї аъ дп-
 чепзт а стръвате ши ла ної, прїмїтїва сїмплїчїтате
 аъ фъкзт лок тольчївнїеї, ши кз ачеаста аъ дптр-
 дъс лзксзл, мода, ръсїцзл ши тоате зрмъ-
 рїе ши пъравзрїе че агжрпъ де ла ачеаста троїцз
 їноерналъ. Спре а дпгїтїнїна тоате велзвелїе че-
 рзте де чївїлїсацїе, аъ дпчепзт а пз ацїзпце венї-
 тзрїе кз каре се тзлдетеа стрътошїї поштрї;
 ши пе де алтъ парте мецїенїї де ла каре пзрче-
 деа чївїлїсацїеа, дпїнїтїнд неконтенїт дп кзлзтзръ,
 дпмзлдеа дїн зї дп зї їскодїрїе поже, каре кз дп-
 четзл съ фъчеа ши ла ної де тревзїнде, ши каре
 тоате череа спорїѳ де келзтеле, дп време че
 венїтзл ръмжїнд тот ачелашїї, ам ръмас тот деазпа
 дп скъдере, къчї пз пъїнеам де о потрївъ дпїнїте.

Съ кзътъм ашїндереа ла стареа кодрїлор дїн
 Молдова. Сзпг абеа чїнчїспрезече ашї де кжнд тз
 афлз дп пъмжнтзл ачеста, ши кжтъ деосевїре вѳд
 дп прецзл лемпелор де фокї! Атзпче ера стжп-
 жїкп 25-леї, асгззї се сзїе адесорї ши песте 200.
 Негодзл деацелор де стежар кз Енглїтера аъ кон-
 тенїт маї де тот. Васеме де вїп с'аъ скзпїїт
 дптр' атжта, дпкжт сьравзл сьтеан пз маї есте
 дп старе сьшї кзмпере зп вас ноѳ, пентрз ка
 сьшї пзїе дптржнскз роада вїшоареї саме. Каре
 сзпг ресслзтзтзрїе че се ашїтеантъ дїн асфелїз
 де їкономїе а кодрїлор ши а пъдзрїлор поастре?
 чїне пз ле прїчене? Лїпса челзї маї тревзїнчїос
 артїкол пентрз траїзл пострз, адекъ а лемпзлї
 де тот соїзл де треавъ, пързїнїїреа вїлор, ши
 дпсфжршїт пз пзмаї кз пердем зп їзвор дпсеп-
 нат де еспортацие прекум есте лемпзл де стежар,
 дар тот одатъ дп кзржнд вом сїмцї дпкъ ши пе-
 воеа де а адзче керестеа де стежар пентрз тре-
 взїнда поастръ де песте хотар, аша прекум адз-
 чем асгззї лемпзл де тахон ши палїсандрз.

Пзпнд асемїне дп паралелъ атжт вїїле кжт
 ши лївезїле, каре дп кзрс де чїнчїспрезече ашї
 с'аъ сьдїт дїн ноѳ пз ачеле сьрпїте ши пързї-
 нїте, пз шїїѳ дакъ ачесте пз вор ковжршї кз
 тзлзт пе ачеле. Ынде маї вїдем асгззї локзїгорїї
 плжпгжнд лївезї ши вїї? кжнд дїн протївъ кжте
 ръдзїнїї де помї родїторї пз вїдем пзтрезїнд.

Дерапзл пострз п'аре дптрз немїк пентрз зп

брад де лемпне чеї ацїзпце абеа пе о зї, съ таїе
 зп копак ръсьдїт ши злзїт де стрътошїї сьї,
 дїптр'актрзїе роадъ гзстоасъ с'аъ хрпїт доъ цене-
 рацїї, ши дїн каре кїар дпсзшї ел кз кжтева сьп-
 тъмжнї маї п'аїнїте аъ мжїкат. Ел таїе дїн ръ-
 дзїнъ кз пенъсаре помзл де ла татзл ши взпзл
 сеѳ, фърз а гжндї съ пзїе алтз ла лок пентрз ко-
 нїїї ши пеподїї сеї.

Кжнд вом прївї кз лзаре ашїнїте ши ла вїтеле
 поастре, адекъ ла воїї ши вачеле поастре, ла каїї
 ши ла епеле поастре, ла оїле поастре, ла маскзрїї
 пострї, атзпче вом вїдє пз маї пзїїн ши аїче кз
 п'ам тере пїчї кзп дпїнїте, че ам дат дпаної,
 къчї дп че старе съ афлз асгззї крештереа лор
 ла ної? Фърз а зїта кз рескоала де ла анзл 1820
 ши 1821, вьтзлїа ши воала де вїте ла ашї 1828,
 1829 ши 1830, сечета ши лїпса пзтрецзлзї де ла
 1831—1834 аъ адзс таре стзрпїре дп вїтеле поа-
 стре. тотзшї тревзє съ пърззрїсїм кз асгззї пз-
 маї сжпцїм зрмелеръвнелор ачестора. Дпсъ озре
 п'ар тревзї съ пе дптревът де знде ши кзп вїне
 ачеста? Фърз шзлтъ вьтаїе де кап пзтем кз дп-
 кредїндаре; зїче кз ачеста пз доведешїте амтъ де-
 кжт дпсътпаата пзтере продзкътоаре а цереї поа-
 стре. Дар съ пе дптоарчем ши съ дптревът че
 ам фъкзт ної оаре пентрз дпвзпътзїдїреа соїзлї
 вїтелор поастре? Спре рзшїнеа пвастръ тревзє съ
 ръспзндем: пїмїкъ, ва дпкъ ши маї пзїїн декжт
 пїмїкъ, къчї ної ам пїердзт ши че абеам одїнїоаръ.
 Басарава пз ера оаре о парте дїн Молдова? соїзл
 вїтелор п'аъ фост оаре тот ачелашъ? де че дар
 асгззї пегзїдїторїзл де вїте дїн Молдова пз дп-
 дрззпешїте съ пзне вїтеле саме алтззрєа кз ачеле
 дїн Бесарава? Кжцї ашї аъ трекзт де кжнд пз ве-
 дем пе ла ної ремонташї ка съ стрїнгъ каї де ре-
 монть, прекум ведем одїнїоаръ, кжнд тоатъ ка-
 валерїа Пъсїел ера пе каї дїн Молдова? Дїн по-
 трївъ асгззї адзчем каї пз пзмаї де тръсзръ, дар
 кеар ши пентрз Мїлїдїе де песте хотар. Пїаца вї-
 телор поастре аъ ръмас акзп пзмаї пентрз дп-
 дестзларєж салханаелор, ши дп лок де ремонташї
 вїп пзмаї кзрвєдї, ши дп време че Бесарава дп-
 взпътзїндзшї соїзл вїтелор ш'аъ дпмзлцїт пз-
 тзрзл оїлор саме кз апроане де дове мїлїоане де
 спанїоле, ної пзпъ ши чїзшїтеле поастре неам сї-
 лїт але стзрпї.

Оаре съ маї джп пе фадъ ши тїкълоса старе
 дп каре аъ ацїзпс прїсцьїле поастрє! *)

*) Съ vede кз ржїгорї ера пе тоатъ времеа. Ped.

*) Ынде есте Бехманн, Кордато, Карпа, Базор, Шзцдер

De ачасга тревте съ не дитрѣстѣмъ кз атѣта
маѣ тѣлт, кз кѣт маѣ лѣмѣрѣт се доведеште, кз
рѣзл съ траѣе маѣ кз самѣ дитр'о фантѣ каре да
пѣдѣнѣ ле трече прѣн кѣдет. Молдова каре оди-
ноарѣ аѣ фост кѣтара де мѣере а Търчѣеѣ, дн
ауа трекѣт аѣ адсе чеарѣ де несте хотар пентрѣ
днестѣи а еѣ консѣтаѣе!!!

Ачесте пѣдѣне днестѣнѣрѣ свѣт дестѣле ка съ
не арѣте стареа поастрѣ де фантѣ, кеар нѣи кѣнд
неам фаче а ѣтга кѣ вѣнатѣа пострѣ маѣ кѣ с'аѣ
стѣрѣнт; кѣ педѣчелѣе де енѣрѣ че се скотеа оди-
ноарѣ дн. пѣтѣр днестѣнат дѣн цѣра поастрѣ аѣ
контенѣт а фѣ зн артикол де негод, кѣ пештеле
чел вѣн нѣи фрѣмос с'аѣ днпѣдѣнат, кеар зѣкѣ нѣи
кѣнд п'ам вѣга дн самѣ кѣ тѣлте артиколе аѣ
скѣзѣт дѣн пѣтѣрѣа ачелора че се скотеа дѣн цѣрѣ,
днѣк тот ам кѣноаште де аѣзѣнс кѣ економѣа рѣ-
ралѣ дѣн Молдова пѣшѣнтѣ ка ракѣл. *) (Вазрѣта.)

BAРЗИИ РОМЪНИ

ла торѣнѣнѣтѣа лѣи Мѣрчеа.

Кѣ ѣчет с'адѣнѣ норѣи ла Козѣа не тѣнте;
Аѣиа вѣлаѣа лѣнѣ араѣе а са фрѣнте,
Шѣи ѣсте о аскѣнде свѣт вѣлѣѣ ѣтѣневат;
Аша днѣр'о вѣтаѣе сѣлѣтра тѣрѣнѣоане
Днѣтѣнек' атмосѣера кѣнд мѣи де леѣноане
Дескарѣнѣ мѣи де арѣе, даѣ моарте не ѣчетат;
Іар свѣтѣа чел анрѣѣ че кѣлѣганѣа дѣне
Кѣнд пере, кѣнд се vede прѣн пегѣрѣ, тѣлѣнѣе, —
Кѣнд каде сѣѣрѣтѣт.

Не фрѣнтеа колосалѣ, прѣганѣнѣ ѣлѣдѣнѣе,
Аколо зѣде зрѣнѣи, мѣстрѣнѣи дн тѣлѣнѣе

din vѣкѣа трекѣт, zudei Вола мѣи Вѣдѣнѣон де ла днѣчѣтѣлѣа
неакѣлѣи пострѣ, съ те аѣдѣ мѣи съ рѣлѣе кѣ гѣра кѣскаѣе дн-
крѣмѣнѣи де мѣарае? Тотѣ ачешѣа ворѣскѣ дн скѣрѣлѣе лор де
прѣсѣчѣе поастрѣ ка де мѣнѣлѣе лѣмеѣ. Р.

*) Агрѣкѣлѣтра поастрѣ ва шерде ка ракѣа нѣлѣ че нѣ ва
рѣкѣ дн кѣрѣадѣи комѣтенѣнѣи вѣраде десѣске, мѣи D. Јонеско Dі-
ректор Шѣолаѣѣ де Агрѣкѣлѣтѣрѣ дн Констанѣнѣнополѣи зѣче фоарте
шѣерѣт: днѣзѣдар прѣвѣн Агрѣкѣлѣтра ка тѣна чеа днѣноане а
Попоарелор, ка ѣзѣорѣа чел фѣрѣ сѣѣрѣнѣи а авѣнѣеѣи картѣкѣзѣаре,
ка дѣлѣе статѣлѣи; днѣзѣдар о днѣкѣлѣра кѣ тот соѣлѣ де лѣаде,
еа аѣ стат не лок, еа пѣѣс днѣчѣнт а пѣлѣи днѣнѣте мѣи а сѣ рѣ-
дѣка ла рапѣл че мерѣлѣ днпродѣчѣереа авѣнѣеѣи, нѣлѣ че нѣ с'аѣ
фѣлѣт ѣкет днѣлѣдѣтѣрѣлор спедѣале а лѣзѣрѣлор аминѣте мѣи а
авѣлѣрѣлор комѣстенѣнѣлор вѣрѣадѣи. Веѣлѣ Excursion agricole dans
la plaine de la Dobroja ran I. Јонеско. Кѣ прѣере де ѣнѣо
прѣвѣск кѣ днѣлѣта коарѣе аѣ дескоперѣт дн ромѣнѣа пострѣ,
днѣшѣрѣи че пот аѣдѣче фолос дн-
вѣрѣдѣеѣи отоманѣе мѣи мерѣлѣ нерѣоанѣѣи саде.

Фак черѣа съ рѣвѣре де свѣрѣтеле лор, —
Аколо прѣск нѣи вѣрѣлѣи кѣ плете верѣѣрѣоане,
Аколо паск Олѣтенѣи кѣ враѣеле нерѣвоане, —
D'аколо дн тѣлѣнѣе арѣадѣи ѣ се ковор.
Аколо нѣи вѣлѣтѣрѣи днѣи кат' адѣпостѣреа
Кѣнд ѣарѣа преа цѣроасѣ адѣче аморѣдѣреа
Кѣ днѣгѣтѣтѣи нор.

Дн вале кѣрѣе Олѣлѣ; кѣ зндѣлеѣи свѣтоане,
Ка зн ероѣ, стрѣвѣте кѣмпѣлѣе тѣноане,
Шѣи че ѣтѣлѣнѣште ѣн калѣѣ рѣстоарѣнѣ ѣвѣрѣят,
Пе тѣлѣрѣи че днѣкѣрѣ Пандѣрѣи, Дорѣванѣнѣи;
Пѣсторѣи зѣк дѣн вѣчѣт, дѣн гѣрѣ кѣнтѣ алѣнѣи
Кѣлѣтѣрѣи че аморѣлѣ цѣрѣи адесеа лѣ а дѣктат.
Маѣ сѣс лѣчешѣтѣ о крѣче, де тѣмпѣ каѣ рѣѣнѣнѣтѣ,
Че трѣстѣ нар' кѣ пѣлѣнѣе о цѣнтѣ аморѣнѣтѣ,
Ѣн неам деѣперѣат.

Дн кѣртеа моноастѣрѣи зн фок тѣре лѣкѣрѣ;
Фантѣстѣеле попѣтѣрѣне се нар' кѣлѣ днѣкопѣлѣтѣрѣ,
Ш'ѣн кѣпѣк се аѣде дн сѣс нарѣат де вѣнт.
Свѣт вѣрѣлѣи Ромѣнѣеѣ че ѣтоанѣ-а де лор лѣре,
Че пѣлѣнѣи де днѣокаре аѣи нѣн съ се ѣспѣре,
Трекѣтѣа съ рекѣте лѣа Мѣрѣи веѣлѣ торѣлѣлт.
(Мѣи е грѣѣ съ рѣлет асѣлѣѣи сѣлѣлѣа лор кѣтѣаре,
Кѣлѣи секолѣлѣ рѣчѣт-а ачеа ѣтѣсѣастѣаре
Че авѣаѣ днѣтр'ал лор кѣлѣтѣ).

Днѣтѣлѣа Бард.

Каѣ дѣеѣе зѣраганѣа че арѣворѣи сѣѣрѣатѣ
Шѣи сѣлѣлѣ-а де лор фрѣнѣе дн валеа фѣрѣе фѣнд, —
Аша съ вѣвре харѣа'мѣи кѣ коарде де арѣмѣлѣ,
Селѣватѣлѣ-арѣмонѣе ка вѣсѣл чел прѣоѣнд;

Кѣлѣтѣреа'мѣи с'о рѣлетѣ зн тѣнте ла алт тѣнте,
О кѣлѣте лѣалѣтѣ кѣлѣте нѣи норѣа ла алт нор. —
Дн ѣнѣлѣ'мѣи е фокѣлѣ нѣи дѣнѣлѣа п'а теа фрѣнѣе,
Дар сѣлѣлетѣ'мѣи чел тѣре — о сѣнѣу — е пѣлѣн де дор.

Пе Мѣрчеа пѣдѣвѣнѣсѣа дн веѣлѣ не норѣи де азѣр
Шѣи авѣла ромѣнѣлѣ се ѣалѣлѣ ѣн фрѣанѣга са:
Де нѣи вѣре с'о довоарѣе ѣкѣреа де вѣлазѣр,
Ероѣл че о прѣтеѣе де сѣс п'о ва лѣса.

Ал доѣлеа Бард

Ероѣка фангѣстѣе се ѣалѣлѣ дѣн торѣнѣнѣе;
Пѣтѣрѣнѣс де соѣлѣлѣ, кѣнѣ тот спѣлѣдѣлѣтѣтор,
Прѣофѣтѣкаѣи фѣгѣрѣ, прѣн мѣстѣче кѣлѣнѣте,
Лѣазѣлѣа теѣ прѣзѣче ал цѣрѣи вѣлѣтор.

Морѣнѣнѣлѣ се десѣидѣе; фѣгѣрѣлѣи тѣѣестоанѣе
Апаре де о датѣ свѣт вѣлѣлѣ азѣрѣ,
Ка статѣлѣ тѣлѣатѣ дн тарѣтѣр' алѣнѣоане
Пе каре се рѣсѣрѣжѣе ал лѣнѣи дѣск пѣлѣт.

Атэпчї дитр' ал меѣ сѣлет сперапца редивіе;
 Дн iniimamі крѣацїзл реїа іар ал сѣѣ локѣ;
 Днї зїк кѣ асїгѣраре: „Ромѣна е віе;
 „Бн ѣпѣр о протеде кѣ савїаї де фок.“

Ал треїлеа Бард.

Кънд свѣт лжнѣ тормінте, о новїлѣ мїшкаре
 Пѣтрѣнде ал меѣ сѣлет мѣхнїт, дар сїмдїтор;
 Фантастѣ, іар фантастѣ пе пор де вратѣ апаре,
 Кънтънд дн армонїе зн таршї трїзмѣтор.

Атэпчеа ферве'н віне, ромѣнл сѣнде — арде:
 Рѣпїт дн есалтаре, ашѣ вреа сѣ свор спре чер;
 Дар Патріа тѣ кіамѣ, дн вале въз стїндарде,
 Шї вравї дн знїре де канѣл лор тѣ чер.

Дн къмпнл де оноаре ашѣ вреа сѣ кѣлег лажр,
 Дар Мірчеа нѣ маї есте кѣ а сале вравѣ армїї;
 Шї фѣрѣ ел десеакѣ ал глорїеї тесажр,
 Остапнл поате 'нвінѣе п'аї Ромѣнїеї фїї.

Ал патрѣлеа Бард.

Пе фїїї Ромѣнїеї? Днї жѣр, нѣї ва днвінѣе!
 А Мірчїї таре змѣврѣ командѣ дїн тормжнт;
 Оштеапнл ла кетареаї кѣ савїа се 'нвінѣе,
 Іар варѣл днї іа харпа шї 'нгоапѣ ал сѣѣ кънт.

Дн зрна са ресѣпѣ а глорїеї фанфаре;
 Метале великоасе дн къмпнрї се авд;
 Шї пѣлвереа се 'палѣѣ, къчї трек мїї де канале
 Кѣ греле амнїпїїї, че дѣк спре порд, спре сѣд.

Де тропоте, де лартѣ пѣгънл се 'нфоіарѣ;
 О іа 'ндѣрѣт д'а фѣга фрікос шї толешїт;
 Ромѣнл лївереазѣ ізвїгаїї дѣрїшоарѣ;
 Іар Мірчеа дїн тормжнтѣї се крѣде ферїчїт.

Ал чїнчїлеа Бард.

Меторїа ѣ о карте дн каре се днскрїе
 Кѣ лїтере де ажр вѣрватлл вїртѣс;
 С'адѣчет дар лї Мірчеа трївѣт де армонїе,
 Къчї ел а фост дн віаца 'ї дрепт, врав, тѣрїнїмос.

Сѣвт ел крескѣ Ромѣнл, іар Тѣркѣл се днвінсе;
 Візїрѣл кѣ треї коаде фѣ 'н пѣлвере плекат;
 Атэпчї дн тот попорѣл д'одатѣ се апрїнсе
 Дорїнда шї ідеаа д'а фї неатѣрнат.

Атэпчї възѣ Карпатѣл ал лївертѣдїї соаре;
 Іар феареле склавїеї Данѣвїѣ лѣ а 'нрїдїт;
 Дн iniimamі лї Мірчеа а патриеї ардоаре
 Шї тарцїаллл ценїѣ атэпчї а стрѣлѣчїт.

Ал шеселеа Бард.

Атэпчї! дар акѣт нѣ е, шї харпа'мї вїврѣтоаре!
 Прїп сонѣрї пѣлнѣроасе дн кіамѣ дн дешерт;
 Днконѣїзрат нѣ есе кѣ рaze de splendoаре,
 Чї 'н змѣврѣ пар' к'апаре вѣскатѣл сѣѣ скелет.

О! інтрѣ дн тормѣнтѣ 'дї: репаосл те кіамѣ;
 Къчї тѣ днї аї фѣкѣт зїоа, ероѣ п' днтре ерої!
 Іар варѣл віне астѣзїї аїчеа ка сѣ ѣеатѣ,
 Къчї нѣ се маї аратѣ тарї оашенї п' днтре пої!

Лѣсацї пе а теа харпѣ сѣ кѣргѣ дн торенте
 О трїстѣ лѣкрѣтаре де сѣнѣе шї де фок;
 Шї репедїїї вої, кодрї, а iniimamі лamente:
 Сѣ фолѣ алїнаре, еѣ нѣ ам алт мїжлок.

Ал шептелеа Бард.

Лѣсацї, лѣсацї сѣ своаре пе фѣрїте-вѣ 'нтрїстареа,
 Кънд харпеле рекїамѣ зн глорїос трекѣт,
 Е семнѣ кѣ маї трѣїеште дн iniimamі кѣѣтареа
 Де фанте зрїаше. — кѣ тот нѣ е перѣѣт.

Кънтацї кѣ лїре, харпе: ероѣл вѣ аѣде,
 Шї змѣраїї респектатѣ апаре п' днтре порї;
 Не кіамѣ ла тарї фанте, ла сакрїфїчїрї, трѣде,
 Де врем с'авем пѣтїре д'аї Мірчїї зрѣтѣторї.

Мѣрїреа стѣ дн фанте, іар нѣ дн амордїре,
 О вої чѣ аведї дїн черѣрї ал кътѣрїлор дар,
 Кътацї с'апрїндецїї iniimamі кѣ армонїка рѣпїре,
 Сѣ дѣвѣтацїї Ромѣнїї кѣ ал глорїеї нектар.

Тоцї шепте.

О сѣлет ал лї Мірчеа! кѣ сакрацїї днфокаре,
 Він іар де маї апрїнде дн векиї тѣ Ромѣнї
 Скѣнтеїа салвагоаре, чѣ адѣче 'нспїїтжїтаре
 Дн iniimamі 'нгрѣсте перфїзілор пѣгнїї. — — —

Дар нѣ дн тот д'азна лѣчеште метеорѣл,
 Нічї черѣл е алѣастрѣ дн орї каре мїнѣт;
 Адеcea се днгїнде преа негѣратїк порѣл
 Че фаче ка пѣгнїлл сѣ фїе трїст шї мѣт.

Лѣміна о апѣнѣ а харпї прелѣдаре,
 Прекѣт пе ажрорѣ ал пѣсѣрїлор кънт;
 Кънд варзїї дн знїре днгоапѣ о кънтаре,
 Стрѣлѣзна вѣрѣдїе ресаре дїн тормжнт.

Г. Кредеанѣ 1847.